

Amharclann i gConamara

Tá feachtas bunaithe i gConamara le amharclann a thógáil agus cé go raibh feachtais éagsúla ann len é seo a bhaint amach ó 1958 i leith, tá an-dóchas ann go n-éireoidh leis an iarraidh seo. San Aibreán seo caite d'eagraigh Aisteoirí an Spidéil cruinniú poiblí ar an gCeathrú Rua, cruinniú a raibh freastal mór air ó chuile chearn den Ghaeltacht - ón Spidéil, ón gCeathrú Rua féin, ó Charna is ó Chill Chiaráin, agus ó Chorr na Móna. Mhol an cruinniú go bhféachfaí le amharclann a bhunú do phobal Chonamara agus go dtoghfaí meitheal oibre leis an gceist a iniúchadh go mion. Toghadh an mheitheal a bhí ionadaíoch go maith ó thaobh na n-ealaíon go léir dhe, agus tar éis roinnt cruinnithe d'iarr siadsan an dara cruinniú poiblí a tionóladh in Áras Uí Chadhain ar an gCeathrú Rua. Chuir an mheitheal oibre a gcuid moltaí i láthair an chruinnithe: go mbunófaí amharclann a dhéanadh freastal ar na healaíona uilig in áit lárnach i gConamara; go ndéanfaí staidéar féidearthachta le teacht ar an mbealach is fearr len é sin a bhaint amach agus go dtoghfaí coiste a dhéanadh stiúradh ar an staidéar féidearthachta. Glacadh leis na moltaí sin agus tá an coiste tar éis iarratas a chur faoi bhráid Údarás na Gaeltachta ag iarraidh deontais don staidéar féidearthachta. Táthar ag súil le freagra ón Údarás go gairid, agus táthar ag súil nach dtógfaidh an staidéar níos mó ná sé mhí.

Ardán do na hEalaíona

le Darach Ó Scolaí

Ach oiread le Leitir Ceanainn, leis an Muileann gCearr, le Loch Garman nó áit ar bith eile sa tír, tuilleann pobal Chonamara amharclann chun fáilte a chur roimh sheónna, drámaí agus ceoltóirí náisiúnta is idirnáisiúnta a bhíonn ar chamchuairt na tíre. Agus níos tábhachtaí fós, b'fhéidir, teastaíonn a leithéid d'áis chun forbairt a dhéanamh ar ár n-ealaíona féin i gConamara.

Tá cultúr ar leith againn i gConamara, ach is rómhinic a bhreathnaítear air mar thraidisiún a cruthaíodh san aimsir atá caite agus atá á chaomhnú nó á choimeád beo againn inniu, seachas breathnú air mar ealaíona éagsúla a forbraíodh thar na blianta agus atá fós, inniu féin, á bhforbairt ar bhealach nua ag glúnta nua.

Luaitear sean-nós amhránaíochta Chonamara le cultúr na háite. Cé go bhfuil an traidisiún amhránaíochta sin

ag dul siar roinnt céadta bliain ní hionann an sean-nós mar atá sé á chleachtadh inniu agus an sean-nós a chleachtaí leithchéad bliain ó shin, ná ní hionann an sean-nós a chleachtaí leithchéad bliain ó shin agus an níos amhránaíochta a bhí ann dhá chéad bliain ó shin. Tá sin amhlaidh mar gur ealaín bheo atá inti, ealaín atá de shíor á forbairt. Ní hionann na daoine ach oiread. Tá pobal Gaeltachta an lae inniu oscailte amach ar an domhan mór ar bhealach nach raibh roimhe seo.

Tá ealaín na drámaíochta agus na péintéireachta Eorpaí gaibhte i bhfeidhm go mór ar an gceantar le scór bliain anuas, ach más beo an cultúr ar chor ar bith caithfidh forbairt teacht ar na healaíona sin uilig fré cheile - an amhránaíocht, an phéintéireacht, an drámaíocht, an fhilíocht, an ceol, agallaimh beirte, lúibíní, geamaireachtaí agus eile - agus é sin á dhéanamh ag muintir na Gaeltachta ar ardán Gaeltachta. Bíodh is go bhfuil gailearaí ealaíne amháin againn

Máire Ní Ghráinne, Macdara Ó Fátharta agus Mícheál Ó Briain i *The Tinker's Wedding* le JM Synge sa Phéacóg, 10 Lúnasa 1982

Geamaireacht an Phléaráca 1994

ar a gcompond sa mbaile, gur féidir leo cluais a thabhairt don raidió nó an dá shúil a ghreamú den teilifís, tá muid taobh le hallaí fuara badmantain le dhul chuig dráma. Agus, gan a bheag a dhéanamh d'ealaín ar bith eile, níl amhras ach gurb í an ealaín stáitse (dráma, geamaireacht, coirm cheoil, nó a leithéid) an 'ealaín phobail' is mó acu uilig. Deis atá san ealaín stáitse - agus sa dráma nuachumtha ach go háithrid - inar féidir leis an ealaíontóir a dhul i ngleic leis an bpobal; inar féidir leis scáthánú a dhéanamh ar an bpobal, agus gnóthaí an phobail chomh maith leis an bpobal féin, a chur i láthair an phobail. Agus, dár ndóigh, is ócáid atá sa dráma ina dtagann an pobal le chéile mar phobal ag ócáid ealaíne. Go deimhin, dá mbeinn féin mar phéintéir ag cur pictiúr ar chanbháis go deo agus ag seoladh taipeántas nua, ceann i ndiaidh a chéile, ní bhainfinn leath an oiread cainte as an bpobal agus a bhain 'Cré na Cille' le Amharclann na

Mainistreach nó ceann ar bith de gheamaireachtaí an Phléaráca!

Cé go bhfuil tábhacht le áiseanna eile d'ealaíontóirí, caithfear tús áite a thabhairt do chuspóir amháin agus an méid seo a bhaint amach ar dtús. Bhí trácht ar ionad cónaithe a thógáil d'ealaíontóirí i dTeach Gairfean le deireanas, agus níl locht air sin (mura bhfuiltear ag súil le rabharta fostaíochta as), ach i ndeireadh na dála ba gheall é sin leis an gcarr a chur roimh an gcapall (nó cóiste mór óir a chuir roimh an asal sa gcás seo), mar ba chuma cé na saothair mhóra drámaíochta a scríobhfaí i dTeach Gairfean nó in Eanách Mhic Dheirg nó in áit ar bith eile dá shórt, ní fiú deich triuf iad mura bhfuil amharclann ann ina gcuirfí ar stáitse iad, agus pobal féachana ann a d'fhreastalódh orthu. Níl le déanamh againn ach tabhairt faoi.

Nead Síoda

ART & TEXTILE DESIGN STUDIO

Dearthóireacht teicstíle, dathú éadach lámhphriondálte, péintéireacht & fíodóireacht

Taipéisí, pictiúir, cartáí, marcleabhair, gach cineál bronnantas speisialta

Hilaraí Nic Cába,
Dearthóir Teicstíle
091-595314

Cois Locha
Gleann Mór
An Cheathrú Rua, Co na Gaillimhe

Teach a' Daingin

Béal an Daingin, Conamara
091-572502

DEOCH & BIA
GACH CINEÁL CÓISIR

anseo, is beag áis eile atá ann leis an bpéintéireacht a chur inár láthair. Cé go bhfuil pubannaí ann ina gceastar an ceol, agus hallaí pobail ann ina n-eagraítear féilte ceoil is amhránaíochta (sna hamantaí sin nach mbíonn siad ag cur thar maol le Gaeilgeoirí), ní leor iad ar chor ar bith. Ainneoin go bhfuil stáisiún teilifíse náisiúnta lonnaithe i mBaile na hAbhann, stáisiún raidió i gCasla, irisleabhar míosúil i nDoire Né agus nuachtán seachtainiúil ar an gCeathrú Rua, níl rud chomh bunúsach i nGaeltacht Chonamara is amharclann.

Bíodh is gur féidir le muintir Chonamara pictiúir a fheiceáil i ngailearaí, gur féidir leo leabhair agus nuachtáin a léamh